

แนวทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวภายใต้นโยบายเพื่อความยั่งยืน Guidelines for Driving Tourism Under Policies for Sustainability

อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Anuwat Chompoopanya and Kampanart Wongwatthanaphong

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : aof01012531@gmail.com

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพ รวมถึงการดำรงชีวิตของชุมชน คุณภาพของประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ประเพณีวัฒนธรรม จึงเป็น การท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องในการจัดการท่องเที่ยว และเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีความสมดุล ระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยว กับการบริการ หรือทรัพยากรการท่องเที่ยว และศักยภาพของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยว ดังนั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงมีขอบเขตของการส่งเสริม การท่องเที่ยวจะ อย่างยั่งยืนอยู่ได้ต้องมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจได้ อย่าง ไม่เสื่อมคลาย มีกิจกรรมการบริการทางการท่องเที่ยวให้มีผลกำไรตอบแทน มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการ ให้บริการ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมน้อยที่สุด

การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนให้เกิดความสำเร็จต้องประกอบด้วยความสามารถในการใช้ บริการของนักท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางเข้ามาใช้บริการท่องเที่ยว การเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งความสามารถในการรับรองนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้อง พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องและเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, มิติการพัฒนา

Abstract

Sustainability is tourism that has quality, including quality of life, quality of community, quality of experience and quality of environment and culture. It is tourism that is still a continuation of tourism that is considered tourism and It is tourism that takes into account the balance between the needs of tourists and the services or tourism resources and the potential of those involved in tourism management. Therefore, sustainable tourism has scope for promotion. Tourism will be sustainable. It must have tourists visiting regularly. There are tourism resources that continually attract the attention. There are tourism service activities that generate profits in return. There are improvements and changes to the service and has minimal impact on the natural environment, society, and culture.

Driving a successful sustainable tourism policy must include the ability of tourists to use the services. Convenience of traveling and using travel services, access to tourist attractions including the ability to entertain tourists. In addition, the development of tourist attractions must develop tourism activities that are consistent with and suitable for tourist attractions to meet the needs of tourists.

Keywords: Policy driving; Sustainable tourism; Development dimensions

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวอีกหนึ่งประเทศที่เป็นจุดหมายของนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงาม ซึ่งเกิดเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย จนกลายเป็นที่นิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นอย่างมากซึ่งความนิยมนี้นี้จึงเป็นผลดีแก่ประเทศไทยในหลายด้าน เช่น การสร้างรายได้ให้ประเทศ การเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศ ความภูมิใจในประเทศประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของตน จึงทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของอย่างมากเนื่องจากการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นหนึ่งในแหล่งรายได้ที่สำคัญที่นำมาซึ่งเงินจากต่างประเทศไหลเวียนในประเทศ เกิดการสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ รวมถึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมและขนส่ง อีกทั้งยังทำให้เกิดการค้าและการลงทุนที่ช่วยเพิ่มการขยายตัว และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายการท่องเที่ยวจึงมุ่งความสำคัญให้กับ การเป็นจุดหมายปลายทางของการเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลกจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการบริการทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งระบบเพื่อมุ่งเน้นไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพการสร้างหลากหลายของการท่องเที่ยวให้เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว มุ่งให้ความสำคัญการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง ทั้งนี้การกำหนดเป้าหมายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะ 20 ปี จึงให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง การวางรากฐานที่มุ่งเน้นในเรื่องของมาตรฐาน และคุณภาพในระดับสากลให้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว โดยการบังคับใช้กฎหมายให้มีความ

ปลอดภัย และไม่ให้นักท่องเที่ยวถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดจนการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564)

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570) มุ่งเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงจากสถานการณ์ในทุกรูปแบบ และพร้อมจะพัฒนาเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนจากการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน โดยมุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ เพื่อพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยที่อาศัยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมยกระดับบุคลากรและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทของการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการฟื้นตัวจากสถานการณ์ของโรคโควิด – 19 อีกทั้งหากมีสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ในอนาคต รวมถึงการให้ความสำคัญกับการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น และภาคประชาชน โดยมีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ และเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่เป้าหมายได้อย่างแท้จริง (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566)

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนในบริบทของสังคมไทย ที่ต้องอาศัยการบูรณาการจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการท่องเที่ยว ซึ่งต้องให้ความสำคัญใน 3 มิติได้แก่ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม โดยการให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเศรษฐกิจท่องเที่ยวคุณค่าสูง การพัฒนาให้เกิดสังคม และชุมชนท่องเที่ยวคุณค่าสูงต่อยอดคุณค่าให้กับทรัพยากรสิ่งแวดล้อม จนนำไปสู่รูปแบบการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สถานการณ์อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย

การท่องเที่ยวของประเทศไทยต้องเผชิญปัจจัยความท้าทายสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ และอยู่ในระยะฟื้นตัวจากสถานการณ์โรคโควิด-19 จึงทำให้การท่องเที่ยวต้องชะลอการเติบโต สถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ไม่มีเสถียรภาพ รวมถึงนักท่องเที่ยวระมัดระวังการใช้จ่าย จึงส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อันได้แก่ ธุรกิจสถานที่ท่องเที่ยว ธุรกิจสถานที่พักแรม ธุรกิจอาหาร และธุรกิจการขนส่งโดยสาร ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก ธุรกิจบริการกีฬาและนันทนาการ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีความซับซ้อน ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวจะดำเนินการพัฒนาไปจนประสบความสำเร็จนั้นต้องประกอบด้วยความสามารถในการให้บริการของนักท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางเข้ามาใช้บริการท่องเที่ยว การเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งความสามารถในการรับรองนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากนี้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้อง และมีความเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (ปรีชญา บุญเดช, 2561)

จากสถานการณ์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเทศไทยในปัจจุบันพบว่าการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในเมืองหลักด้านการท่องเที่ยว ปัญหาการโยกทางโครงสร้างพื้นฐานและระบบคมนาคม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวยังไม่ครอบคลุมในพื้นที่การท่องเที่ยวของประเทศไทย จึงทำให้ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีภูมิคุ้มกันที่ต่ำ และการเติบโตด้านธุรกิจการท่องเที่ยวยังไม่ก่อให้เกิดความยั่งยืน ดังนั้นการจะพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย จะต้องมีความมุ่งหมายให้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงได้อย่างยั่งยืน และสมบูรณ์มีการพึ่งพานักท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้น สามารถรับมือกับความเสี่ยง หรือวิกฤตต่างๆ ที่มีผลกระทบ รวมไปถึงการมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้ดี

การท่องเที่ยวคุณค่าสูง

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วยธุรกิจบริการที่หลากหลายซึ่งในแต่ละธุรกิจมีจุดมุ่งหมายกระบวนการที่มุ่งให้บริการเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่ต้องนำเสนอสินค้า และบริการที่มีความแตกต่างกับสินค้าโดยทั่วไป เพราะมูลค่าสินค้าทางด้านการท่องเที่ยวไม่สามารถจับต้องได้ก่อนตัดสินใจซื้อ การบริการที่มีคุณภาพจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการแข่งขันในธุรกิจ ที่เรียกว่า การส่งมอบบริการ ที่ผู้ให้บริการควรตระหนักและเข้าใจถึงความต้องการของผู้ใช้บริการที่หวังจะได้รับจากสินค้าหรือบริการนั้นๆ เป็นการส่งมอบเพื่อสร้างความประทับใจในคุณภาพของการบริการ จึงมีความสำคัญต่อความคาดหวังจากการใช้บริการว่าเหมือนหรือแตกต่างอย่างไรจากความคาดหวังที่ตั้งไว้ที่จะได้รับบริการ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในสิ่งนั้น จึงจะสามารถยกระดับเป็นท่องเที่ยวคุณค่าสูง โดยสามารถศึกษาได้จากแนวคิด SERVQUAL MODEL โดยมีตัวชี้วัด ดังนี้ Zeithaml, Parasuraman and Berry, (1990 อ้างถึงใน จุติมา บุญมี และสุธิดา ปานแก้ว, 2560) อันประกอบด้วย ลักษณะทางกายภาพ ถือเป็นการบริการที่สามารถจับต้องได้ เช่น วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ อาคารสถานที่ บุคคล สิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน พนักงานพูดจาไพเราะสื่อสารได้เข้าใจ ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส และสามารถให้ข้อมูลที่นักท่องเที่ยวต้องการได้อย่างน่าพึงพอใจ ซึ่งต้องอาศัยความน่าเชื่อถือ ที่สามารถไว้วางใจได้ถูกต้องแม่นยำโดยเฉพาะการบริการที่สะดวกรวดเร็ว ดังนั้นการบริการของพนักงาน ต้องมีการบริการที่รวดเร็วและตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันหากเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความล่าช้า พนักงานควรสามารถแจ้งข้อมูลเหตุขัดข้องได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น หรือพนักงานสามารถแก้ไขปัญหานั้นทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจสูงสุดและกลับมาใช้บริการซ้ำ การจะทำให้การบริการเกิดประสิทธิภาพ พนักงานจะต้องมีความพร้อมที่จะให้บริการ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ทันทั่วทั้งที่ เช่น การแสดงความพร้อมในการให้บริการอยู่เสมอด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม มี

ความมั่นใจให้บริการด้วยความรู้ความชำนาญ พร้อมแก้ไขปัญหาลูกค้าถ้าหากเกินความสามารถที่พนักงานจะช่วยเหลือได้ จะต้องรีบดำเนินการแจ้งหน่วยงาน หรือผู้ที่สามารถช่วยเหลือได้ทันที และที่ขาดไม่ได้ คือการเข้าถึงจิตใจในการดูแลเอาใจใส่ลูกค้าตามความต้องการที่แตกต่างกันของลูกค้าแต่ละคน เพื่อสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า และดึงดูดลูกค้ากลับมาใช้บริการซ้ำ

เพื่อให้การท่องเที่ยวคุณภาพสูงเกิดความสุขสมบูรณ์ในทุกมิติจึงควรมีองค์ประกอบที่ดีของแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว และเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น

Viken, & Granås, 2016 : Rivera, Croes, & Lee, 2016 : Henderson (2017 อ้างถึงใน พิษญาพร ศรีบุญเรือง และฉลองศรี พิมลสมพงศ์, 2564) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีองค์ประกอบที่ดีที่เหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว จะต้องเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวกสบายที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้รวดเร็วปลอดภัย รวมถึงมีสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามมีเสน่ห์เฉพาะตัว และสิ่งที่ขาดไม่ได้ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ต้องอาศัยนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีแนวทางการวางแผนการจัดการ และดำเนินงานฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความต้องการของผู้ใช้บริการ หรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวโดยเฉพาะสำหรับการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการ เพื่อส่งมอบบริการต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ที่มีความคาดหวัง หรือมีความต้องการที่จะได้รับความประทับใจ และการบริการที่เหมาะสมตามความต้องการนั้นโดยองค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว จึงต้องมีระบบ และมาตรฐานที่สามารถควบคุมการปฏิบัติงานได้ จะช่วยให้องค์กรสามารถควบคุมการปฏิบัติงานและป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยสามารถนำหลักการด้านคุณภาพการท่องเที่ยวและองค์ประกอบที่ดีของแหล่งท่องเที่ยวไปปรับใช้กับการบริการ การท่องเที่ยวในทุกรูปแบบกิจกรรมให้เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น

เทคโนโลยีและนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

โดยปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของผู้บริโภค เนื่องจากการพัฒนาเครื่องมือการสื่อสารที่ทันสมัยสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีบทบาทต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เนื่องด้วยผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวจะสามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ดีกว่าในอดีต ทำให้สามารถได้รับข้อมูลรวมถึงการมองให้ภาพได้ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ และการตัดสินใจใช้บริการของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่สามารถนำเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ก็จะทำให้สามารถยกระดับการให้บริการได้เป็นอย่างดี

โดยต้องอาศัยเทคโนโลยีมาพัฒนางานบริการด้านการท่องเที่ยวให้ไปสู่รูปแบบการบูรณาการด้านการท่องเที่ยวแบบครบวงจร ซึ่งนักท่องเที่ยวจะสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐ และเอกชนที่มีความหลากหลายได้ด้วยตนเองผ่านช่องทางออนไลน์ นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูลเพื่อการวางแผนท่องเที่ยว เช่น ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว ข้อมูลที่พัก ร้านอาหาร การเดินทาง มีการเชื่อมโยงข้อมูลการเดินทางเพื่อยกระดับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวตลอดการเดินทาง ตั้งแต่การบอกเส้นทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ จนถึงการแนะนำกิจกรรมและสิ่งที่น่าสนใจในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงช่องทางออนไลน์ที่นักท่องเที่ยวสามารถ ยื่นขอวีซ่า ชำระเงิน และรับการอนุมัติผ่านทางเว็บไซต์ ก่อนเดินทางมาประเทศไทย (ปวิวรรต สมนึก, 2565)

พัฒนาเดช อาสาสรรพกิจ (2559) กล่าวว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากเดิมที่เคยพึ่งพาอาศัยบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เปลี่ยนเป็นติดต่อเรื่องต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวด้วยตนเองมากขึ้น นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวนมากเลือกโรงแรมที่พักจากข้อมูลที่มีการเผยแพร่กันทางสื่ออินเทอร์เน็ต เน้นความสะดวกสบาย รวมถึงความน่าเชื่อถือในการจองโปรแกรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์และโทรศัพท์มือถือ และต้องการความปลอดภัยในการทำธุรกรรมการเงินผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันต้องอาศัยเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร

นเรศ เหล่าพรรณราย (2560) ได้ศึกษา แนวโน้มของการตลาดดิจิทัลยุคปัจจุบันการตลาดดิจิทัล (Digital Marketing) ปัจจุบันได้มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องซึ่งความก้าวหน้าในการวางกลยุทธ์การปรับตัวของแบรนด์และองค์กรต่าง ๆ ในช่วงที่ผ่านมา ได้มีการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในการทำการตลาดดิจิทัล ซึ่งมีแนวโน้ม 3 แนวทาง ดังนี้

1) การผสมผสานระหว่างสื่อดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ยุคใหม่ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ที่ได้รับความนิยมลดน้อยลง ต่างไปจากสื่อออนไลน์ที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้สื่อดั้งเดิมมีการปรับตัว ด้วยการนำสื่อออนไลน์มาเพิ่มประสิทธิภาพให้การโฆษณา เช่น รายการโทรทัศน์มีการถ่ายทอดสดผ่านสื่อออนไลน์ รายการวิทยุที่สามารถรับฟังผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น

2) การพัฒนาซอฟต์แวร์สู่ฮาร์ดแวร์ ตลาดดิจิทัลในอดีตมุ่งเน้นการใช้งานผ่านเว็บไซต์ และโซเชียลมีเดียต่างๆ ที่เป็นซอฟต์แวร์ ซึ่งในปัจจุบันการตลาดดิจิทัลเริ่มมีการใช้ฮาร์ดแวร์เพิ่มมากขึ้น เช่น เทคโนโลยี (VR) ซึ่งจะต้องใช้แว่นวีอาร์ในการเข้าชม เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้การตลาดดิจิทัลมากขึ้น

3) การสร้างคอนเทนต์ เช่น เกมโปเกมอน โก ที่ไม่จำเป็นต้องอยู่กับหน้าจอโทรศัพท์เพียงอย่างเดียว แต่สามารถออกไปข้างนอกสถานที่หรือนอกจอโทรศัพท์ โดยมีแบรนด์สินค้าหรือบริการจำนวนมากเข้าร่วมการตลาดกับเกมส์นี้

จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน จึงพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่สูงขึ้นในการเลือกโรงแรมที่พักด้วยตนเอง เน้นความเรียบง่าย สะดวกสบาย ไม่ยุ่งยากในการจองโปรแกรมท่องเที่ยว รวมถึงด้านความปลอดภัยในการทำธุรกรรมผ่านระบบออนไลน์ โดยนักท่องเที่ยวในปัจจุบันมักได้รับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวจากการสืบค้นผ่านการแนะนำของเพื่อนนักท่องเที่ยวด้วยกัน ผ่านทางโซเชียลมีเดียในรูปแบบเผยแพร่ประสบการณ์ ภาพถ่ายตามแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม และเรื่องราวการท่องเที่ยวของตนเองผ่านทางโซเชียลมีเดีย จากเหตุผลดังกล่าวการท่องเที่ยวในประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบอินเทอร์เน็ตโดยเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวไทย ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในจุดหมายหลักในการท่องเที่ยวของผู้คนทั่วโลก มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม มีโรงแรมที่พักทันสมัยได้มาตรฐาน มีการให้บริการที่ดี ส่งผลให้ประเทศมีรายได้จากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนท่องเที่ยวคุณค่าสูง

แผนการพัฒนการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2566 – 2570) กล่าวว่า เพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและชุมชนท่องเที่ยวคุณค่าสูง (High Value Society) จึงมีแนวทางการพัฒนาที่ต้องพึ่งพาการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และชุมชน ในการต่อยอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยการกระจายความเจริญทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ การพัฒนาให้ประเทศไทยสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ลดการท่องเที่ยวตามฤดูกาลอย่างที่ผ่านมา โดยรัฐบาลมีบทบาทในการกำหนดนโยบายเรื่องปรับปรุงดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถเป็นเครื่องมือเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางมิติด้านสังคม ที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน สะดวก ปลอดภัย มีเอกลักษณ์ มุ่งส่งเสริมเกิดการเดินทางท่องเที่ยวในเมืองรองมากขึ้น และประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ยังมีนโยบายการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเสริมสร้าง และยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นจากการกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยมีมาตรการ 3 ประการ ได้แก่ 1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเข้าสู่เมืองรอง 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนที่แทรกอยู่ในเมืองหลัก และ 3) เชื่อมโยงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว จึงทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างสรรค์กิจกรรมและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถเป็นเครื่องมือในการลดการเหลื่อมล้ำ เกิดการพัฒนาทางกายภาพที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเข้าถึงสะดวก ปลอดภัย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนอย่างต่อเนื่องจึงต้องส่งเสริมบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น รวมถึงบริการการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการใช้จ่ายในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท่องเที่ยวเมืองรองและที่สำคัญคือกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงตามยุทธศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศจึงจะเกิดความยั่งยืน (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566)

ดังนั้นจึงต้องอาศัยแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) ที่เข้ามามีบทบาทตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่มุ่งเน้นคนเป็นสำคัญมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ จึงเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาจากระดับบนลงล่าง (Top-down) มาเป็นระดับล่างขึ้นบน (Bottom-up) เพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ จนกระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และภาคการศึกษาในทุกพื้นที่ของประเทศ (ธัญธาดา นันทินา, 2563)

โดยแนวคิดการมีส่วนร่วมดังกล่าวจึงมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในด้านต่างๆ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาขับเคลื่อนโดยกลไกประชารัฐที่ร่วมพลังให้สามารถกำหนดเป้าหมายแนวทางการพัฒนารวมทั้งแผนงาน โครงการที่ตอบสนองความต้องการ และแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับภูมิสังคมศักยภาพ การท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

นิสากู ยินดีจันทร์ และคณะ (2564) แนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืนประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ 1) พื้นที่ของชุมชน ที่ต้องคำนึงถึงบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยทรัพยากรที่มีความหลากหลายในชุมชนควบคู่ไปกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชนต้องตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน โดยต้องอาศัยศักยภาพของชุมชนให้มีความเข้มแข็งจากจิตสำนึกรักชุมชนเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ จนนำไปสู่การจัดการด้านการท่องเที่ยว ที่สำคัญต้องมีการกระจายรายได้สู่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง เพื่อดึงดูดให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้งนี้ชุมชนใดที่จะดำเนินการให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวนั้น ควรได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยต้องอาศัยนักวิชาการที่มีองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยว มาช่วยให้คำปรึกษาแนะนำร่วมกับคนในชุมชนให้เป็นไปตามบริบทของชุมชนและศักยภาพของชุมชน เพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนโดยคนในชุมชนสามารถดำเนินงานเอง 2) การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชน ควรพัฒนาทรัพยากรที่มีของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เริ่มจากการรวมตัวของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนรวมถึงผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน เพื่อค้นหาศักยภาพของชุมชนที่สามารถเป็นจุดเด่นของชุมชนโดยอาศัยนักวิชาการร่วมให้คำปรึกษาแนะนำกระบวนการต่างๆ เพื่อวิเคราะห์หาจุดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว จนนำไปสู่การท่องเที่ยวชุมชน ที่สามารถดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนไม่ให้เสื่อมโทรม ทั้งนี้ชุมชนเองต้องมีส่วนร่วมในการจัดการเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และคงอยู่ในสภาพที่ดีเสมอเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนที่ยั่งยืน และ 3) การพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชน ควรมีการดำเนินการในรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ตรงความต้องการของนักท่องเที่ยว จะต้องอาศัยความร่วมมือกันให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการโดยมีองค์ประกอบด้านศักยภาพ ด้านสถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดความ

น่าสนใจมีสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นพื้นฐานต่างๆ เพื่อให้สามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ มีการวางแผนจัดเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนที่ปลอดภัย ความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อให้เกิดเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนด้วยกัน อีกทั้งด้านราคาค่าบริการ มีการกำหนดราคา โดยยึดถือให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือคนในชุมชนมีรายได้ที่เหมาะสมจากการท่องเที่ยว ส่วนนักท่องเที่ยวได้รับสินค้าการบริการอย่างคุ้มค่า และการส่งเสริมการตลาด การสื่อสารด้านการประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ่านช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัยที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้หลายช่องทาง มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจสื่อสารไปยังนักท่องเที่ยวให้มีความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวที่รักษาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับคนในชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจอยากกลับมาเที่ยวซ้ำ

จากนโยบายภาครัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็น การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวตามนโยบายที่รัฐบาล และให้ความสำคัญการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว รวมถึงการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นชุมชน ซึ่งการส่งเสริมดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาจากสมาชิกภายในชุมชน จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อ ชุมชน และชุมชนเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว และมีสิทธิ์ในการบริหารจัดการในทุกมิติร่วมกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง จากภาครัฐบาล ภาคเอกชน และหน่วยงานหรือองค์กรภาคประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนา เป็นไปตามทิศทางที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมให้ เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจจึงส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าสู่เมืองรองและ ชุมชน อันเป็นการสร้างและการกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจฐานรากมากขึ้นมีการส่งเสริมพัฒนาทรัพยากรด้าน การท่องเที่ยว รวมถึงการยกระดับศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อเพิ่มคุณภาพ การบริการ และความหลากหลายของสินค้า รวมถึงการบริการด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ของชุมชน และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เพื่อกระจาย รายได้ไปยังทุกภาคส่วน

การบริหารจัดการทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากทุนทาง ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมและประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อนำมาต่อยอด พัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาความยากจน และพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งในปัจจุบันการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กำลังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ดังนั้นหากชุมชนท้องถิ่นสามารถ พัฒนาต่อยอดจากทรัพยากรในชุมชนที่มี มาใช้กับการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ในชุมชนจะสามารถสร้างรายได้

ให้กับคนในชุมชน ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ย่อมจะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประสบความสำเร็จ

จันทร์จิรา สุขบรรจง (2559) กล่าวว่า แนวคิดการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน มีองค์ประกอบอยู่ 6 องค์ประกอบ คือ

1. การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาสถานที่อันเป็นแหล่งที่น่าสนใจที่ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวพร้อมใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือน มีการประเมินศักยภาพความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วย

2. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพเดิมหรือน่าสนใจกว่าเดิม โดยต้องมีมาตรการป้องกันผลกระทบจากการท่องเที่ยว เช่น การติดตามประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวอย่าง และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

3. การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาธุรกิจด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวเพื่อสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจ และต้องมีความรับผิดชอบต่ออนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

4. การพัฒนาตลาดท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเข้ามาท่องเที่ยว โดยต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม และให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รับความรู้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นที่พอใจ

5. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การสร้างโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นสามารถจัดการการท่องเที่ยวได้เอง และให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว จึงจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความรักสามัคคี และรักษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ตลอดไป

6. การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ สร้างจิตสำนึกให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมโดยผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนทุกฝ่ายให้ความรู้ปลูกฝังจิตสำนึกในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ธนกฤต แดงทองดี (2565) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารจัดการทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และมีการกระจายรายได้ในท้องถิ่นชุมชน องค์การการท่องเที่ยวโลก และสอดคล้องกับ The World Tourism Organization (2022) กล่าวถึง การท่องเที่ยวทางธรรมชาติในทุกรูปแบบที่อาศัยแรงจูงใจหลัก คือ การให้นักท่องเที่ยวได้

สังเกตและชื่นชมธรรมชาติ ตลอดจนวัฒนธรรมดั้งเดิมที่แพร่หลายในพื้นที่ธรรมชาตินั้น ๆ ในขณะเดียวกันต้องสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนท้องถิ่นด้วย

จากแนวความคิดดังกล่าว การท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน ควรยึดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวคิดของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับและการยินยอมให้ชุมชนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ดังนั้นการบริหารจัดการทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวนั้น ได้รับผลกระทบมาจากรูปแบบของการท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงไปจากการท่องเที่ยวที่เน้นปริมาณและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ขาดการตระหนักถึงผลเสียต่อระบบนิเวศ ทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และสังคม วัฒนธรรม จะทำให้ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแนวโน้มความนิยมของนักท่องเที่ยวสมัยใหม่ จะส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งต้องมีการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องต่อความต้องการและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวให้กลายเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว ที่มีคุณภาพและมีความพร้อมอย่างยิ่งในการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต ต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

การท่องเที่ยวเป็นความเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยวเพื่อเดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจ และแสวงหาความบันเทิงเป็นหลัก เนื่องจากประเทศไทยเป็นอีกประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมประเพณีที่มีความสวยงาม จึงก่อให้เกิดการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวให้ผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติโดยมีการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการ และคุณภาพรวมถึงความสะดวกสบายจากแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ทั้งนี้การหาข้อมูลต่างๆ เบื้องต้นจึงต้องอาศัยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อแสวงหาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเสียก่อน ที่นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเดินทางมา

โดยหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนจึงต้องมีการส่งเสริม และสนับสนุนการท่องเที่ยวของไทยรูปแบบต่าง ๆ โดยมุ่งการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าให้นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี และกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ อย่างไรก็ตามการมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นต้องคำนึงถึงปัจจัยเรื่องคุณภาพของสินค้า การบริการ และความปลอดภัย รวมถึงการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว สิ่งสำคัญที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวภายในประเทศไทย โดยเฉพาะการทำให้แหล่งท่องเที่ยวในเมืองหลักและเมืองรองทางการท่องเที่ยวของไทยมีเสน่ห์สวยงามมีคุณลักษณะทางกายภาพที่ดีมีคุณค่าสำหรับนักท่องเที่ยว จนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเกิดความยั่งยืน จึงต้องมีการขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยว ใน 3 มิติได้แก่ มิติเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม

มิติด้านเศรษฐกิจ มีการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นเศรษฐกิจท่องเที่ยวคุณค่าสูง ต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวการบริการให้มีคุณภาพสูง โดยผู้ประกอบการต้องพัฒนาปรับปรุงสถานประกอบการ และการบริการในด้านต่างๆ ให้มีความหลากหลายรวมถึงการสร้างบริการที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ให้มีมาตรฐานสูงซึ่งทำให้ผู้ประกอบการด้านธุรกิจที่พัก และบริการสามารถสร้างราคาที่สูงขึ้น 2) นำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในการท่องเที่ยวเพื่อกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดด้วยการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อสื่อสาร และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้าถึงได้ตลอดเวลา รวมถึงรูปแบบการนำเสนอให้มีความทันสมัย และน่าเชื่อถือ และ3) การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามา เน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเป็นการเร่งฟื้นฟูรวมถึงพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และบริการให้ได้มาตรฐาน การอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และต้องมุ่งเน้นการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว

มิติด้านสังคม มีการดำเนินการเพื่อพัฒนาให้เกิดสังคมและชุมชนท่องเที่ยวคุณค่าสูง ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) มีศักยภาพในการดึงดูดใจของการท่องเที่ยว ต้องมีแหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจ หรือมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรม ที่เป็นที่น่าสนใจและสามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว วิถีชีวิตและภูมิปัญญา ที่งดงามทางศิลปวัฒนธรรม มีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่นชุมชนที่มีคุณค่า และมีความเฉพาะตัวสูง มีบริการเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ 2) มีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยว ต้องอาศัยตัวช่วยส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและมีการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสม เช่น ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้เพื่อการจัดการ รวมไปถึงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น 3) มีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ต้องควบคุมดูแล การดำเนินงาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน สร้างจิตสำนึกทั้งแก่นักท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการและชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว และ4) มีลักษณะเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีการควบคุมจำนวนของนักท่องเที่ยวให้มีความสมดุลและเหมาะสมกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่อจำนวนนักท่องเที่ยว

มิติสิ่งแวดล้อม มีการต่อยอดคุณค่าให้กับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องอาศัยหลักการท่องเที่ยวที่เน้นให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งต้องยึดหลักการ 3 ประการ ได้แก่ 1) มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นที่คุณค่าหรือเอกลักษณ์ของทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ธรรมชาติ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์โบราณ และวัฒนธรรมที่โดดเด่นในพื้นที่ 2) มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างประโยชน์ต่อ

ชุมชนโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจภาคเอกชน เพื่อบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การใช้ประโยชน์ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนท้องถิ่นให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งทางตรง และทางอ้อมแก่ชุมชนท้องถิ่น 3) มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างผลกระทบทางลบน้อยที่สุด ซึ่งการท่องเที่ยวโดยทั่วไปที่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวมักมีการทำลายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจึงต้องการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม ทั้งการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว การออกแบบกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ การสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวจะช่วยลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญเนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงควรมีนโยบายเพื่อดำเนินแนวทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวภายใต้บริบทของประเทศไทยเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นเศรษฐกิจท่องเที่ยวคุณค่าสูงพัฒนาสังคมและชุมชนท่องเที่ยวคุณค่าสูงต่อยอดคุณค่าให้กับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้มีการพัฒนามาจากแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ให้เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนมีการปกป้องและรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณี และระบบนิเวศไว้ให้คนรุ่นหลังมีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวให้มีความยั่งยืนและมีเอกลักษณ์ดั้งเดิมคงไว้ เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวมาเยือนอย่างสม่ำเสมอ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการนำเสนอความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการอำนวยความสะดวกโดยอาศัยเทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ตลอดให้บริการอยู่เสมอ รวมถึงการท่องเที่ยวที่เกิดผลกระทบที่ต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นน้อยที่สุดจึงสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้ โดยมีการกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ และการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โดยใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างชาญฉลาดรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). แผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ. 2565). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2567. แหล่งที่มา: https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/secretary/download/article/article_20220610151812.pdf.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570). ออนไลน์. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2567. แหล่งที่มา: [secretary.mots.go.th/download/article/article_20230327145011 .pdf](https://secretary.mots.go.th/download/article/article_20230327145011.pdf).
- จันทร์จิรา สุขบรรจง. (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. ปรินิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จุติมา บุญมี และสุธิรา ปานแก้ว. (2560). แนวคิดการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวโดยใช้หลักจิตใจให้บริการ (Service Mind) เพื่อคุณภาพการบริการและคุณภาพชีวิต. The 4th International and 3rd National Conference “Environmental Friendly Tourism for Sustainable Development”, 440-455.
- ธัญธิดา ดวงแก้ว และ นันทิชา หาสนทร. (2563) การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านไทรน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 6 (1), 43-44.
- ธนภุต แดงทองดี.(2565). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Ecotourism): การท่องเที่ยววิถีอนุรักษ์ ผสานคน กับธรรมชาติ เป็นหนึ่งเดียวกัน. มุลนิธิสืบนาเคเสถียร.
- นิสากร ยินดีจันทร์, ภูมิพัฒน์ แก้วตาธนาวัฒนา และ สันตสิริทธิ์ บริวงษ์ตระกูล. (2564). การพัฒนาศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา เครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนจันทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. 11 (1), 257-258.
- นเรศ เหล่าพรรณราย. (2560). แนวโน้ม Digital Marketing ปี 2017. ออนไลน์. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2567. แหล่งที่มา: <https://money.sanook.com/451083/>
- ปรัชญา บุญเดช. (2561). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. 7 (2), 122-138.
- ปวีรพรต สมนึก. (2565). นวัตกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- พัฒนเดช อาสาสรรพกิจ. (2559). ท่องเที่ยวยุคดิจิทัล. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2567. แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/news/economic/224484>.
- พิชญาวรรณ ศรีบุญเรือง และฉลอมศรี พิมพ์สมพงศ์. (2564). การพัฒนาคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงในประเทศไทย. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. 14 (1), 6.